

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Ἐν ἐλλείψει ἱατροῦ.

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΔΑ

Ἐτησία συνδρομή δρ. ν. 3, προπληρωγία ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ ΣΤ'.—Ἐν Ἀθήναις 1 Ἰανουαρίου 1884.—ΑΡ. 2.

Περιεχόμενα :

Ἐισαγωγή τῶν μισμάτων εἰς τὸ σῶμα.—Περὶ τοῦ δέρματος.—Περὶ γομα-
κίου γάλακτος.—Ἀνθρωπολογία.—Περὶ κρανιοσκαπίας.—Περὶ ἐγκυμώσεως.—
Περὶ λειμνίου.—Συνταγολογία.—Περὶ τῆς κατὰ προαίρεσιν διευθύνσεως τῶν
ἐπιδημιῶν

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ.

Περὶ τοῦ πῶς εἰσάγονται τὰ μιάσματα εἰς τὸ σῶμα
τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ μιάσματα καὶ τὰ μολύσματα, ἧτοι τὰ μικροζωάκια τοῦ
ἀοράτου κόσμου, εἰσάγονται εἰς τὸν ὄργανισμόν τοῦ ἀνθρώπου
διὰ τεσσάρων ὁδῶν. Διὰ τῆς ἀναπνοῆς. Διὰ τοῦ δέρματος.
Διὰ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος, καὶ διὰ τοῦ ἐμβο-
λισμοῦ.

Διὰ τῆς ἀναπνοῆς εἰσάγονται τὰ μιάσματα μετὰ τοῦ εἰσ-
πνεομένου ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας, ἀπορροφῶνται ἐκ τῆς ἐπι-
φανείας τῶν βρόγχων, καὶ μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα, καὶ διὰ

τούτου εις ὅλον τὸν διοργανισμόν, ἔνθα ἔαν ὡσεὶ πολλὰ καὶ ἀρκετὰ, ἐπωάζονται καὶ ταχέως πολλαπλασιάζονται, καὶ παραγοῦσι νόσον κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιδεκτικότητα τοῦ σώματος.

Διὰ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος εἰσάγονται τὰ μυσματὰ εὐρισκόμενα μετὰ τῶν τροφῶν καὶ ποτῶν. Διὰ τοῦ στόματος ἔρχονται εἰς τὸν στόμαχον καὶ εἰς τὰ ἔντερα, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς βλενομεμβράνης τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ἀπορροφούμενα μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα, καὶ διὰ τούτου εἰς τὸν διοργανισμόν, καὶ γίνονται τ' ἀνωτέρω λεχθέντα.

Διὰ τοῦ δέρματος εἰσάγονται τὰ μολύσματα ὅταν ὡσιν ἐν ἐπαφῇ μετ' αὐτοῦ, ἀπορροφῶνται, καὶ μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα.

Διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ὡσαύτως εἰσάγονται τὰ μολύσματα, εἰσερχομένης τῆς ὕλης τοῦ μολύσματος ἀμέσως εἰς τὸ αἷμα διὰ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων.

Αἱ τρεῖς ὁδοὶ, ἢ τῆς ἀναπνοῆς, ἢ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος, καὶ οἱ τοῦ δέρματος, εἰσὶν σχετικαὶ προσαλληλαὶ καὶ ἀμοιβαίως ἐνεργοῦσι· διότι συνέχονται διὰ τῆς αὐτῆς μεμβράνης, ἣτις τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καλύπτουσα καλεῖται **δέρμα**, τὴν ἐσωτερικὴν καλύπτουσα ἐπιφάνειαν καλεῖται **βλενομεμβράνη**.

Ὅπως ὁ ἀναγνώστης τοῦ Φοίβου καταλάβῃ εὐκρινέστερον, θέλωμεν διαλάβει ἐν συντόμῳ περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δέρματος.

Περὶ τοῦ δέρματος.

Τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα συνέχονται πρὸς ἀλληλας διὰ τοῦ στόματος, τῶν βρωθῶνων τῆς μύτης καὶ διὰ τοῦ πρωκτοῦ.

Τὸ ἐσωτερικὸν δέρμα λέγεται **βλενομειμβράνη γαστροπνευμονική**. ἔχει πολλὰς θηλάς καὶ ἀγγεῖα καὶ μεγάλην αἰσθητικότητα. Καλύπτει αὕτη τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῆς ῥινός, τοῦ μὲν στόματος τῶν βρόγχων ἀπὸ ἐπιγλωττίδος μέχρι τῶν λεπτοτάτων διακλαδώσεων αὐτῶν, τοῦ δὲ γαστροεντερικοῦ σωλήνος ἀπὸ τοῦ φάρυγγος μέχρι ἔδρας.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα καλύπτει ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

Αἱ δύο αὗται ἐπιφάνειαι τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δέρματος ἔχουσι μεγάλην συμπάθειαν πρὸς ἀλληλάς, καὶ ὅταν ἢ μία πάσχη, πάσχει κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον καὶ ἡ ἄλλη, διότι πρὸς τὴν θέαν μιᾶς δύναται τις κρίνει περὶ τῆς καταστάσεως

τῆς ἄλλης, π.χ. ἡ φλόγῳσις τοῦ δέρματος ἐπιφέρει τὸν ἐρεθισμόν τῆς βλενομεμβράνης.

Ἄπανα ἢ ἐπιφάνεια τῆς βλενομειμβράνης ἐπικαλύπτεται ὑπὸ λεπτοτάτης καὶ μαλακῆς ἐπιδερμίδος, ἣτις καλεῖται **ἐπιθήλιον**. Ἐκ πάσης βλενομεμβράνης ἐκκρίνεται ὕλη τις ἰδίως φύσεως μυζώδης καλουμένη βλένα, τῆς ὁποίας πρῶρισμός ἦνε τὸ διατηρεῖν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς μαλακὴν καὶ γλίσχρον.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα ὡσαύτως ἐπικαλύπτεται παρὰ λεπτοτάτης μεμβράνης, καλουμένης ἰδίως **ἐπιθερμίδιος**, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐπιθήλιου· ἡ ἐπιθερμία ἦνε σκληρὰ, πυκνὴ, πρωρισμένη ὡπως ἐμποδίζῃ τὴν ἀμέσως ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δέρματος τῶν διαφόρων σωμάτων.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα ἔχει ἀδενίσκους τῶν τριχῶν, ἀδενίσκους τῶν λιπαρῶν ὑγρῶν, κρύπτεις καλουμένους, κυστίδια εἰδικά, χύνοντα τὰ τῆς διαφορήσεως ὕλης διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος, ὅτινες φαίνονται ἐπὶ τῶν σειῶν τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν.

(Ἀκολουθεῖ)

Β. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

Περὶ τοῦ γυναικείου γάλακτος.

Πρὶν προδῶμεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο, θέλωμεν διαλάβει ἐν συντόμῳ περιγραφὴν τῶν τῆς γυναικῆς μαστῶν διότι ἐκ τῆς καταστάσεως τούτων μεγάλως ἐξαρτᾶται ἡ ποιότης καὶ ἡ ποσότης τοῦ πρὸς θηλασμόν γάλακτος.

Τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ μαστοῦ εἰσὶν ὁ γαλακτοποιὸς ἀδὴν καὶ ἡ ραξ, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους.

Ἡ ραξ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κυρίως ραγῆς καὶ ἐκ τῆς ἄλλης, ἣτις περικυκλοῦται αὐτῇ, ἔχουσα διάμετρον 4 ἢ 5 ἑκατοστομέτρων, χρῶμα ἴδιον, τὸ ὅποσον μεταβάλλεται κατὰ τινὰς φυσιολογικὰς περιπτώσεις. Μετὰ τὴν σύλληψιν, συνήθως λαμβάνει χρῶμα βιου ὑπομέλαν, ἢ ὅπως μέλαν, τὸ ὅποσον διατηρεῖται ἐπὶ τινὰ καιρὸν καὶ μετὰ τὴν ἀποβολὴν. Ἐπὶ ταύτης ἀναφαίνονται φύματα, ἅπερ ἐνίοτε ἔχουσι μέγεθος φακῆς. Τὰ φύματα ταῦτα εἰσι ἀδένες, ὅτινες εἰσι πρωρισμένοι ὡπως διατηρῶσι στιλπνὴν τὴν ἄλω.

Ὅταν ἡ ἄλω ἦνε πολὺ μελάνη, σημαίνει συνήθως ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει ἀφθονον γάλα.

Ἡ ράξ δύναται νὰ γείνη πολὺ μεγάλη καὶ νὰ λάβῃ διάφορον σχῆμα ἐκ συμφορῆσεως αἵματος, διότι ἀποτελεῖται ἐκ μυῶν καὶ ἐκ γαλακτοφόρων ἀγγείων, ἅπερ συνέχονται διὰ κοψελώδους ἰστού ἐλαστικοῦ. Τὸ δέρμα τῆς βράχης ἔχει πολλὰς θυλάκας ἐξερχούσας.

Ἡ καλύπτουσα τὴν βράχα ἐπιδερμὶς εἶνε παχεῖα καὶ ἀντέχουσα· διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς βράχης δὲν γίνονται ρηγμαὶ ἢ σχίσαις, (σκάσματα), ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς βάσεως· διὰ τοῦτο καὶ τὰ σφιλιδικὰ ἔλκη γίνονται μόνον περὶ τῆς βάσεως τῆς βράχης. Ἡ καλὴ ράξ πρέπει νὰ ἔχη πολλὰς ὁπὰς πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ γαλακτος καὶ οὐχὶ μίαν μόνον.

Οἱ μαστοὶ τῆς γυναικὸς ἔχουσι ἄμεσον συμπάθειαν μετὰ τὴν μήτραν. Ὄταν ἡ μήτρα ἔχη καλῶς, οἱ μαστοὶ εἶσι δρασεροί. Ὄταν ἡ μήτρα ἐξογκῶται, καὶ οἱ μαστοὶ ἐξογκοῦνται. Ἐὰν ἡ μήτρα ὑφίσταται συμφορῆσεις, καὶ οἱ μαστοὶ ἐξογκοῦνται, καὶ ἐὰν αὐτὰ ὦσι μαγάλαι, οἱ μαστοὶ γίνονται εὐαίσθητοι, ἐνίοτε πανοῦν μέχρι μασχάλης, καὶ ἡ ράξ ὀρθοῦται· τοῦτο συμβαίνει εἰς πολλὰς γυναικὰς ἐν καιρῷ ἐμμήνων. Ἐὰν ἡ μήτρα πάσχη ἐκ φλογώσεως, οἱ μαστοὶ γίνονται θερμοί. Καὶ ἐν ὄργανῳ θερμαίνονται. Διὰ ταῦτα, διὰ τῆς προκλήσεως συμφορῆσεως καὶ ἐρεθισμοῦ τῶν μαστῶν προκαλεῖται ἡ ῥοή τῶν ἐμμήνων. Ὄθεν συναπισμοὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν, ἐπιφέρουσι τὰ ἐμμήνια.

Διὰ τοῦτο ἡ ὄχουσις ἐπιφέρει γάλα κακὸν πρὸς θαλασμίαν. Δὲν πρέπει ἡ θηλάζουσα νὰ δίδῃ γάλα ἐκ τῶν μαστῶν εἰς τὸ θηλάζον ἀμέσως μετὰ τὴν ὄχουσιν.

Πᾶς μαστὸς δὲν παρέχει καλῆς ποιότητος γάλα· ὁ καλὸς πρὸς γάλα μαστὸς πρέπει νὰ ἔχη ἀδένα μεγάλον· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ἀπλῶς τὸ μέγεθος τοῦ μαστοῦ, ἕπερ γίνεται καὶ ἐκ πάγου, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδένου· μικρὸς μαστὸς ἔχων μεγάλον ἀδένα παρέχει καλὸν καὶ περισσότερον γάλα τοῦ μεγάλου μαστοῦ τοῦ ἔχοντος μικρὸν ἀδένα. Ἐν γένει μὲν γὰρ μέγας ἀδὴν καὶ μέγας μαστὸς ἀποτελεῖ καλὸν μαστὸν πρὸς γάλα. Ὁ ἀδὴν εἶνε μεγαλύτερος εἰς τὰς αἰθιοπιδας γυναικὰς, παρὰ εἰς τὰς λευκάς· ἐκ δὲ τῶν αἰγυπτιακῶν ἐπιγραφῶν δὴλον γίνεται ὅτι οἱ τότε αἰγύπτιοι ἐπροτίμων θηλαστρίας ἐχούσας ἀδένα καὶ μαστὸν μεγάλους. Ὁ ἀδὴν δὲν πρέπει νὰ ἦνε προσκεκολλημένος ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἀλλὰ νὰ κινῆται καὶ ὁ μαστὸς νὰ ἦνε ἐπιμήκης.

Οἱ δύο μαστοὶ πρέπει νὰ ὦσι πλησίον πρὸς ἀλλήλους καὶ σχεδὸν νὰ προσάπτονται. Οἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες ἀνήκουσιν εἰς

μὴ θηλάσασαν, καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ἀνεπτυγμένους, ὡς εἶσι τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων.

Πρὸ τοῦ θηλασμοῦ ὁ ἀδὴν εἶνε κανονικὸς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐν τῷ θηλασμῷ ἔχει ἀνωμαλίαν. Ἐὰν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος παρέχῃ φλέβας μελανὰς, ἀκανονίστους, κυρτώδεις, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔρχεται πολὺ αἷμα πρὸς παραγωγήν τοῦ γαλακτος.

Ὁ πρὸς γάλα μαστὸς παρέχει ἀνώμαλον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀδένου, ὅπερ φαίνεται διὰ τῆς ἀφῆς. Ὄταν ὁ μαστὸς διατηρῆ τὸ γάλα 24 ὥρας, ὁ ἀδὴν προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ θώρακος, καὶ ὁ μαστὸς γίνεταί σκληρὸς καὶ παρέχει τόνους.

Ἡ εὐερέθιστος, νευρικὴ γυνή, οὐ παρέχει καλὸν γάλα· ἡ θηλάζουσα πρέπει νὰ ἔχη χρῶμα μελαγχροινόν, νὰ ἦνε ἀπαθὴς καὶ μᾶλλον ἀναίσθητος (να μὴ συγχύζεται καὶ ταραττήται· πολὺ νέα θηλάστρια δὲν εἶνε κατάλληλος διὰ τὴν ἀπειρίαν καὶ ὑπεραισθησίαν. Πρέπει νὰ καθαρίζῃ καλῶς τὸ σῶμα τῆς· διότι πᾶσα θηλάστρια παρέχει ὕμην βερρεῖαν.

Ὁ Ἰπποκράτης λέγει· Ἐὰν γυναικὸς μὴ ἐγγύου, μὴ δὲ τεξάσης οἱ μαστοὶ ἔχωσι γάλα, σημεῖον ὅτι τὰ καταμήνια ἔπαυσαν πλέον. Καὶ ἐὰν ἐγκυὸς οὖσα, αἴφνης γείνωσιν ἰσχυροὶ οἱ μαστοί, σημεῖον ὅτι ἀποβάλλει. Ἐὰν οἱ μαστοὶ ἐγκύου γυναικὸς ῥέουσι πολὺ γάλα, σημεῖον ὅτι τὸ ἔμβρυον εἶνε ἀσθενές. Ἐὰν δὲ ὦσι στερεοί, τὸ ἔμβρυον εἶνε ὑγιέστερον.

Διάφοροι συγγραφεῖς λέγουσιν ὅτι ἡ θηλάζουσα ἄρρην πρέπει ἄρρην νὰ ἔχη τέξην· νὰ μὴ ἔχη σωματικὴν βλάβην, νὰ μὴ ἔχη χρῶμα πολὺ μελανόν, οὔτε τρίχας ἐρυθρὰς με φακίδας ἐπὶ τοῦ προσώπου κλπ. νὰ μὴ ἔχη ψυχικὰ ἐλαττώματα, νὰ μὴ ἦνε μέθυσα, ἐκδοτος εἰς ἡδονάς, κλπ. διότι ταῦτα μεταδίδονται καὶ εἰς τὸ θηλάζον.

Ἡ τροφή ἐστὶ καλὴ καὶ κατάλληλος· διεξοδικώτερον ἰδὲ Συνέκδ. Ὑγιεινὴν Ἑκδ: Β. σελ. 227.

Τὸ γάλα τῆς γυναικὸς εἶνε τὸ ἐλαφρότερον παντὸς γαλακτος ἄλλου ζώου· διότι ἐμπεριέχει πολὺ ὀλίγον τυρικὴν ὕλην· 100 μέρη γαλακτος γυναικὸς ἔχουσι κατὰ μέσον ὄρον 4 βουτύρου, 5,50 ζυμάρου· 2 τυροῦ· 0,50 ἀλάτων· καὶ 88 ὕδατος.

Ἡ θηλάζουσα κατὰ μέσον ὄρον δίδει εἰς τὸ θηλάζον γάλακτος ἐντός 24 ὥρων περὶ τὰ 250 δραμ. γαλακτος.

Ὄθεν ἐὰν τὸ νήπιον τρέφεται δι' ἄλλου γαλακτος, πρέπει τὸ ποσὸν τοῦτου νὰ ἦνε ἀναλόγως πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐμπεριεχομένης τυρικῆς ὕλης.

Πολλὰ ποτὰ καὶ ἱατρικὰ αὐξάνουσι τὴν ἐκκρησιν τοῦ γάλα-

κτος, ιδίως δὲ τὰ λεγόμενα γαλακταγωγὰ (ιδεὶ «Φοῖβον» Δ', σελ. 140.) Ὡσαύτως τὸ σαλικυλλατικὸν οὐδ' αὖξαι τὸ γάλα κλπ. Τὸ ζάχαρον τοῦ γαλακτος αὖξαι πολὺτὸ γάλα, ὡσαύτως καὶ ἄλλα ὑλαί. Τὰ δὲ οἰνοπνευματώδη αὖξάνουσι τὸ πάχος αὐτοῦ.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια προηγουμένου ἀρθροῦ)

Τὸ σύνολον τοῦ κρανίου ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὀστέινων πλακῶν. Ἡ μία εἶνε ἐσωτερικὴ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ, ἐφ' ἧς εἶνε ἐκτετυπωμένος ὁ ἐγκέφαλος. Ἡ ἄλλη εἶνε ἐξωτερικὴ, καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ. Ἀμφότεραι ὁμως δὲν εἶνε ἀμέσως προσκεκολλημέναι ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἀλλ' ὑπάρχει μεταξὺ τῶν διαστήματα συνεχόμενον ὑπὸ πορώδους ὀστέινης ὕλης, καλουμένης τριπλέτης.

Ἡ διπλὴ αὐτὴ εἰς τοὺς μὲν εἶνε παχυτέρα, εἰς τοὺς δὲ λεπτοτέρα, ἐκ τῆς διαστάσεως ταύτης τῶν δύο πλακῶν ἐπέρογεται καὶ μάλιστα ὅπου ἡ διπλὴ εἶνε παχέει, ὡστε αἱ τοπικαὶ ἐξοχαί τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, αἱ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου παραγόμεναι, καὶ μὴ ἐμφαίνωνται καλῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλακός. Ὡστε ἐάν παραδεχθῶμεν ὅτι ἐκάστη δύναμις τοῦ νοῦς ἔχει καὶ ἰδίαν θέσιν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν δυνάμεθα πάντοτε νὰ γνωρίσωμεν ἀσφαλῶς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μέρους ταύτης ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου.

Ὁ φυσιολόγος Γάλλ παραδεχόμενος ὅτι καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐξωτερικῆς πλακός τοῦ κρανίου πάντοτε ἐμφαίνει τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσωτερικῆς πλακός, καὶ ἐπειδὴ τὸ κρανίον εἶνε, ὡς ἐρρήθη, τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ σχήματος καὶ μεγέθους τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας εὐρίσκονται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐκάστη δὲ δύναμις θεωρεῖται ὅτι ἐκπηγάζει ἐκ τινος θέσεως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἔπεται ὅτι ὅσω περισσότερον ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ὀγκωδέστερος πρὸς τὸ μέρος, τόσοι καὶ αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας τοῦ μέρους ἐκείνου εἶνε μεγαλύτεραι. Ὁμολογεῖται παρὰ φιλοσόφων καὶ φυσιολόγων ὅτι στενὸν μέτωπον, ὅπερ ὑποδεικνύει στενὸν ἐγκέφαλον πρὸς τὰ ἐντός, σημαίνει μειωμένην κρανίον ἐξωγκωμένον πρὸς τὰ πλάγια σημαίνει σφύρα, πεπιεσμένον εἴρωνα καὶ κεραδίον, σφαιροειδές, ἀγαθότητα, μετριοφροσύνην, κλπ. Καὶ κοινῶς

οὕτω ταῦτα ἐκφράζονται εἶνε μικροῦνυκλος, ἔχει μεγάλο μυαλό, εἶνε στενωκέφαλος, τὰ ἔχει 450· εἶνε χοντροκέφαλος, κλπ.

Ἐκ τοιούτων διδομένων λαβὼν τὸ ἐνδόξωμον ὁ πνευματώδης καὶ πολυμαθὴς Γάλλ φιλοδόμησε νέον σύστημα, πρὸς διαγνώσιν τῶν δυνάμεων τῆς διανοίας, ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κρανίου. Τὸ σύστημα τοῦτο ὠνόμασε κρανιοσκοπίαν ἢ κρανιολογίαν.

Πρὸς εὐκρινεστέραν ἰδέαν τῶν τοῦ «Φοῖβου» ἀναγνώστων, θέλομεν ἐν ὀλίγοις διαλάβει περὶ τοῦ περιεργου τούτου θεματός.

Περὶ τῆς κρανιοσκοπίας ἢ κρανιολογίας.

Ἡ κρανιολογία ἐστὶ περὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων σημείων τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς γνώσεως τῶν διανοητικῶν διαθέσεων καὶ κλίσεων τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κρανίον ἔχει τὸν τύπον καὶ τὸ σχῆμα τῆς μάχης, ὡς ἐρρήθη, τοῦ ἐγκεφάλου, ἕκαστον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου παρέχει διαφόρους διαστάσεις, καὶ ἀνάπτειν ἰδίαν, ἀνάλογως τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑποκειμένου ἐγκεφάλου, διότι οὕτως καὶ κατὰ σχῆμα καὶ κατὰ ὄγκον διαφόρως κατὰ τι ἔχει παρὰ διαφόροις ἀνθρώποις. Ὅθεν εἰ, ὁ ἐγκέφαλος ἐστὶν ἡ πηγὴ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ διαθέσεων, καὶ ἐκάστη γὰρ αὐτοῦ ἔχει ἰδίαν δύναμιν, ἔπεται ὅτι εἰς ὅσους ὑπάρχει τὸ αὐτὸ σχῆμα, ὁ αὐτὸς ὄγκος, αἱ αὐταὶ ἐξοχαί, οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς διανοητικὰς δυνάμεις καὶ διαθέσεις, τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα ἢ ἐλαττώματα.

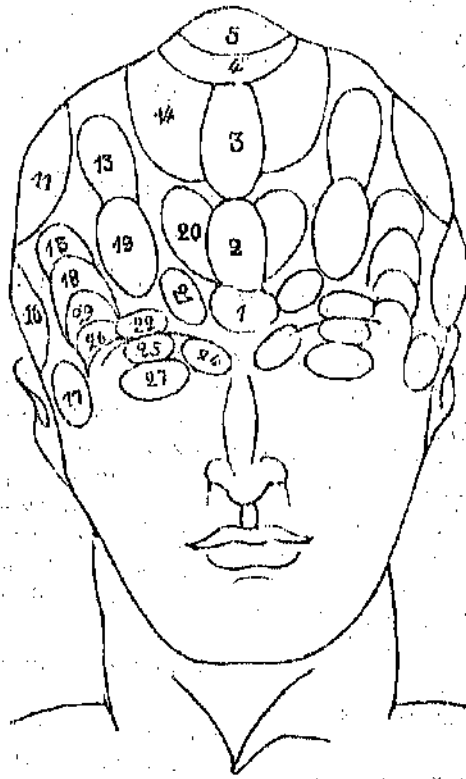
Ἐκ τούτου ὁ Γάλλ ὁρμώμενος διέκρινεν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου 27 ὄργανα εἰδικὰ διανοίας, ἐν ἕκαστον ἔχει ἰδίαν καὶ ὀρίστημένην θέσιν, καὶ ἐπιφάνειαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνεπτυγμένην, παρεχούσαν ἐξόχωσιν, ἢ κοιλότητα ἀνάλογον ταῦτα διακρίνονται ἐπὶ τοῦ κρανίου διὰ τῆς ὀράσεως καὶ τῆς ἀφῆς.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Γάλλ καὶ συνεργάτης αὐτοῦ Σπούργειμος, προσδιώρισε καὶ ἄλλας ἐπιεγκεφαλικὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας εἰσέτι οὐδὲν ὡς αἱ πάντες εὐκρινῶς παραδέχονται.

Ἐν τούτοις πάντες αἱ φαινόμοι συμφωνοῦσιν ὅτι αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ ἐγκεφάλου κεντῶνται ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπισθίου κεντῶνται αἱ ζωῶδεις, καὶ ἐπὶ τοῦ διαμέσου, ὑπὲρ τὰ ὅσα, κεντῶνται αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις.

Συγγνώμης ἕνεκεν, διαλαμβάνομεν ἤδη μόνον περὶ τῶν 27 δυνάμεων τοῦ Γάλλ, ὧν ἐκάστης ἡ θέσις δεικνύεται ἐπὶ τῶν δύο παρακείμενων σχημάτων κρανίου διὰ γραμμῶν καὶ ἀριθμῶν.

1. Ἀντιληψίς, μνήμη τῶν γεγονότων, αἰσθήσις τῶν πραγμάτων, ὑποδούλωσις τῶν ζώων.
2. Ἀκρίβεια πρὸς συμπαράβολήν, καὶ αἰσθημα τῆς συγκρίσεως.
3. Αἰσθημα τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου. Ἀγαθότης, ἀγαθοποιία, συνειδήσις, αἰσθημα ἠθικῆς.
4. Αἰσθημα ὀρηκτικῶν, θεοσέβεια.
5. Σταθερότης, ἀποφασιστικότης, ἐπιμονή.
6. Αἰσθημα μεγαλείου, ἐνστικτον ὑψώσεως, φιλαρχία, αὐθεντία, δεσποτεία, αἰσθημα ἀνεξαρτησίας, τῆς ἰδίας ἱκανότητος, φιλαυτία, ὑπερηφανία.
7. Φίλτρον πρὸς τέκνα.
8. Ἔρως.
9. Αἰσθημα ὑπερασπίσεως ἑαυτοῦ, ἀνδρία, διαθέσις πρὸς ἐρίδας.
10. Αἰσθημα κοινωνικόν, φιλία, ἀφοσίωσις, νόμφαυσις.
11. Φιλοποψία, πρόνοια, φρόνησις, ἀπόφασις, κλίσις πρὸς αὐτοκτονίαν.
12. Ματαιότης, κενοδοξία, φιλαυτία.
13. Ποίησις.
14. Μίμησις.

15. Φιλοκτημοσύνη, πρόβλεψις, ἀπληστικὸν, κλίσις πρὸς τὸ κλέπτειν.

16. Πνεῦμα καταστροφῆς, κλίσις πρὸς τὸ φονεύειν, πρὸς τὸ βασανίζειν.

17. Πνεῦμα δημιουργικόν, συνθετικόν, μηχανικόν, αἰσθημα πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας.

18. Πνεῦμα τοῦ δόλου, ἐπιδειξιότης, ἐπιτηδειότης, λεπτότης, ὑπέκκρισις, ψεῦδος, ἀπάτη κλπ.

19. Πνεῦμα κριτικόν, κλίσις πρὸς τὸ σατυρίζειν, παρρησία πνεύματος, κυριαλεξία.

20. Ἴδεολογία, μεταφυσικὴ, βαθύνοια.

21. Μνήμη τόπων, ἀγάπη πρὸς ὁδοπορίας, αἰσθημα ἀναλογίας διηγημάτων.

22. Αἰσθημα πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν χρωμάτων, σκεπτικότης.

23. Μαθηματικότης, μνήμη ἀριθμῶν μαθηματικῶν.

24. Αἰσθημα πρὸς πρόσωπα, πόθος πρὸς εἰκόνας, μνήμη τῶν φύσιογνωμῶν.

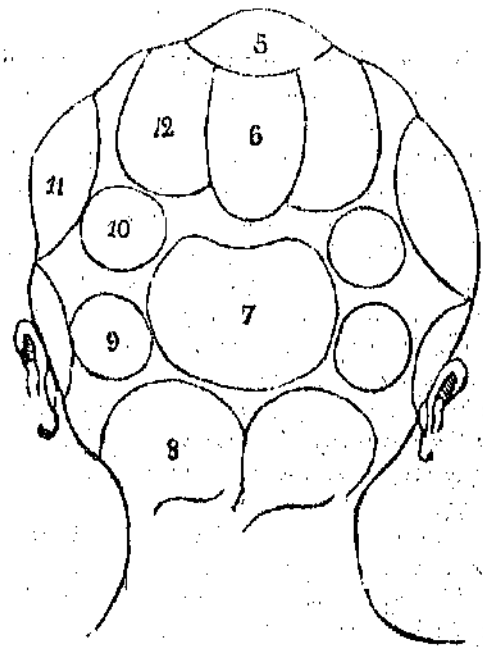
25. Αἰσθημα εἰς τὰς λέξεις, κλίσις πρὸς συλλογὰς, εὐχέρεια πρὸς τὸ ἐρμηνεύειν, μνήμη ὀνομάτων.

26. Αἰσθημα πρὸς μουσικὴν, αἰσθήσις ἀναλογίας χρόνων.

27. Κλίσις πρὸς μάθησιν γλωσσῶν.

Πολλοὶ ἐκατηγόρησαν τὴν κρανιοσκοπίαν ὡς συνάδουσαν τῷ ὀλισμῷ, καὶ τῇ ματαιότητι, καὶ ματαιόνουσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν δυνάμιν τῆς σκέψεως. Ἄλλ' οἱ φρενολόγοι ἀντέταξαν πολλὰ σοφὰ κατὰ τῶν τοιούτων.

Τὸ κρανίον καθίσταται εὐθραστον εἰς τοὺς γέροντας καὶ εἰς τοὺς μεθύσους,

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ Κ' Τ' ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ.

Περὶ ἐκχυμώσεως.

Ὅταν ἐπὶ τοῦ σώματος γείνη πάταξις διὰ ράβδου ἢ δι' ἄλλου σώματος ὀγκώδους, ἢ συμβῆ κατάπτωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ σώματος σκληροῦ, χωρὶς νὰ γείνη πληγή, δηλαδή χωρὶς νὰ διαχωρισθῇ τὸ δῆμα, τότε γίνεται μεγάλη σύνθλιψις τῆς σαρκός, πιέζονται αἱ μικραὶ φλέβες, σχάζονται (σκάθουσι), καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς αἷμα χύνεται πρὸς τὰ ἔξω εἰς τοὺς ἰστούς, πηγνύεται καὶ ἀπὸτελεῖται ἡ λεγομένη ἐκχυμώσις ἐπὶ τοῦ δέρματος, τὸ ὅποσον ἐν πρώτοις ἐξογκοῦται καὶ γίνεται ἐρυθρὸν, εἶτα μελανίζει, κατόπιν πρασινίζει ὀλίγον, κιτρινίζει καὶ χάνεται. Ἐὰν ἡ βλάβη ἦνε μεγάλη, γίνεται φλόγαισις μετὰ πόνον, πρήξιμον κλπ. Πάντα διαλύονται ἐν ἑπτὰ ἡμέραις, εἰ μὴ ἡ βλάβη δὲν ἦνε μεγάλη, διότι ἀπορροφῶνται τὰ ἐκχυθέντα ὑγρά. Ἐὰν ἦεν ἡ βλάβη ἦνε ἰσχυρότερα καὶ ἡ ἀπορρόφησις μὴ γείνη ἐγκαίρως, σχηματίζονται ἐνίοτε ἀποστήματα, καὶ σπανίως καὶ αὐτὴ ἡ γάγγραινα.

Τὰ συμβάντα ταῦτα εἰσι συγγὰ καὶ ἕκαστος ὀφείλει γνωρίζειν τὰ προχειρότερα μέσα πρὸς θεραπείαν.

Τὸ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιτιθέμενον ἀμέσως ἐπὶ τῆς βλάβης καὶ συνεχῶς ἀνανεούμενον θεραπεύει. Τὸ ὕδωρ τοῦ μολύβδου, τὸ ὕδωρ τοῦ Γουλάρδου, τὸ ὀξυῦχον ὕδωρ, ἐν ᾧ προστίθεται καὶ ὀλίγον ἄλας, εἰσι τὰ ὠφελιμώτερα καὶ προχειρότερα θεραπευτικὰ μέσα.

Ἐὰν τὸ σαρκόλασμα ἦνε βαθύτερον καὶ κῆται ἐπὶ τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἢ ἐπίθεσις βδέλλων, ἢ συκίων (βεντούζων) ὠφελεῖ πολὺ. Ἐὰν ἦεν βαθύ σαρκόλασμα κῆται ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς κοιλίας καὶ ὁ παθὼν ἦνε ἰσχυρῶς καταστάσεις, ἡ γενικὴ φλεβοτομία ὠφελεῖ. Αἱ βδέλλαι, αἱ συκίαι (βεντούζαι) καὶ ἡ φλεβοτομία βλάπτουσι ἐὰν ἡ ἐκχυμώσις δὲν ἦνε βαθεῖα.

Ἐν ἔλλειψει τῶν ρηθέντων διαλυτικῶν ὑγρῶν, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐκ φαρμακοποιῶν, ὠφελεῖ μέγας ἐπίθεσις φέτας ἄρτου ἐμβροχθένου ἐν οἴνῳ. Ὄσαύτως καὶ κρόμμυον συντεθλασμένον μετὰ ἄλατος ἐπιτεθειμένου ἐπὶ τοῦ βλαφθέντος μέρους. Ἀψίνθιον (ἀψιφιά) μετὰ οἴνου εἰς κατάπλασμα.

Ὄσαύτως ἡ ρακὴ μετὰ καμφορῆς, τὸ αἰνόπνευμα (σπέρτα τοῦ καμινέτου) ἐπιθετόμενον διὰ ἐμβρόχθους χάρτου καινοῦ (στράτσου). Τερμάχιον χάρτου ἠλειμμένον διὰ μέλιτος καὶ πασπαλισμένον

διὰ κοκκίνου πεπέρεως ἀφαιρεῖ τὰς σχηματισθείσας μελαίνας ἐκχυμώσεις.

Διεξοδικώτερον ἴδε Συνέκδ. Ἱατροδικαστικὴν Τ. Α' σελ. 30.

Περὶ ἐρυθήματος.

Καλεῖται ἐρυθῆμα, ἡ τοπικὴ κοκκινάδα τοῦ δέρματος, ἥτις προξενεῖ κνισμὸν (φαγοῦραν), ἢ πόνον. Προέρχεται ἐκ διαφόρων αἰτίων, κατὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος. Προέρχεται ἐκ παρατρίμματος διὰ τῆς ἐμβροχθῆς τῶν σκελῶν ἐκ τῶν οὖρων.

Ἐκ τῆς τριβῆς τῶν σκελῶν, ὅταν ταῦτα ἰδρῶναι.

Ἐκ προσβολῆς μεγάλης θερμότητος ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν, καὶ ἄλλου μέρους γυμνῶν τοῦ σώματος.

Ἐκ τῶν χειμέτων (χιονίστρων).

Ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς χρήσεως φαρμάκων τινῶν, οἷον τοῦ μурτιδάνου (κουβέβε), τῆς χλωριῆς, τοῦ σελικυλλικοῦ ὀξέος, τῆς βρωμιούχου καὶ τῆς ἰωδαύχου ποτάσεως (κάλας), καὶ εἰς τινὰς ἐκ τῆς κινίνης, κλπ.

Θεραπεύεται διὰ μόνης τῆς ἀρσεως τῶν αἰτίων, καὶ ἐπιπάσεως ἀμόλυου, (κόλως τῶν ὑποκαμίσων), λυκοποδίου, ἢ ἐπιθέσεως μολυβδονέρου, κλπ. Ἐπι ἀσφαλέστερον θεραπεύεται διὰ τῆς ἐμβρόχθους ὕδατος ἔχοντος κατὰ ἴσον ποσὸν βάμματος πικρῆς (ἀρνικας).

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῆς θεραπευτικῆς συνάμεως τοῦ λεξιμορίου.

Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ὁ ὄπός τοῦ λεξιμορίου χρησιμεύει οὐ μόνον ὡς ποτὸν ἀναψυκτικὸν πινόμενον μετὰ ὕδατος καὶ ζαχαροῦ (λεξιμόδα)· καὶ ἐν τῇ μαγειρικῇ ὡς καρύκευμα· ἀλλὰ καὶ ὡς σημαντικὸν ἱατρικόν.

Ὁ Ἀθήναιος (Γ'. 28) ἀναφέρει, ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν ᾧ δύο κακοῦργοι ὠδηγοῦντο ὁπῶς θανατωθῶσι διὰ τοῦ δαγκασμάτος δηλητηριωδῶν ὄφειν· διότι τότε ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου, γυνή τις καθ' ὁδὸν, οἰκτω κινήθεσα, προσέφερον αὐτοῖς λεξιμόνιον καὶ εἶπεν ὅπως φάγωσι τοῦτο, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. Φαγόντες τοῦτο καὶ παραδοθέντες εἰς τοὺς ὄφεις,

οὐδόλως ἀπέθανον. Ὁ ἄρχων τοῦ τόπου μαθὼν τοῦτο, διέταξεν ὅπως τὴν ἐπιούσαν ὁ εἰς φαγγὴ λειμώνιον, ὁ δὲ μὴ, καὶ ἐκτεθῶσι ἐκ νέου εἰς τοὺς ὄψεις. Ὁ μὲν μὴ φαγγὼν λειμώνιον ταχέως ἀπέθανεν, ὁ δὲ φαγγὼν ἐσώθη. Ἐκ τούτου δῆλον ἐγένετο ὅτι ὁ ὄπός τοῦ λειμονίου ἦτο τὸ ἀντιφάρμακον τοῦ δηλητηριώδους ἐκείνου ὄψεως. Πρέπει δὲ νὰ πωθῇ ὁ ὄπός γήστου ὄντος τοῦ τοῦτο πίνοντος.

Πρὸς βεβαίωσιν τῆς τοιαύτης προφυλακτικῆς δυνάμεως τοῦ ὄπου λειμονίου, Ἰάλλος τις ναυτικός ἀξιωματικός ἀναφέρει διὰ τὴν Ἀφρικὴ ναύτης ἐδαγκασθῆ ὑπὸ δηλητηριώδους κιτρίνου ὄψεως, Αἰθίοψ δὲ παρατυχὼν ἐκεῖ ἀμέσως ἐχάραξε τὴν πληγὴν σταυροειδῶς διὰ ξυραφίου καὶ ἐνέσταξε σταγόνας λειμονίου, καὶ ἐσωτερικῶς ἔδωκε κατὰ πᾶσαν ἡμίσειαν ὥραν καθαρὸν ὄπὸν λειμονίου. Οὕτως ἐν ᾧ ἡ δαγκασθεῖσα χεὶρ εἶχε πρησθῆ, κατ' ὀλίγον ἔξῃ πρῶσθη, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς 24 ὥρων ἐσώθη. Τὰ διηγήματα ταῦτα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς δοκιμὴν.

Ἡ λειμονάδα παρ' ἡμῶν πινομένη ἐν ὥρᾳ ὑπνου, ἐπιφέρει ἀτάραχον ὑπνον· καὶ δύναται χρησιμεύσαι κατὰ τῆς ἀϋπνίας.

Διὰ δὲ χρωστήρος (πινέλου) ἐκαλειφόμενος ἐπὶ τῆς λευκῆς ψευδομεμβράνης, τῆς διφθερίτιδος συνεχῶς ἢ κατὰ ὥραν ἔσθῃ πρὸς τὴν διφθερίτιδα.

Σημαντικὴν ἐνέργειαν ἔχει τὸ λειμώνιον πρὸς θεραπείαν τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ· ἐπιτυγχάνει, ὅπου ἡ κίνησις ἀποτυγχάνει ἢ χροῖσις γίνεται αὐτῷ· Λάβε πρόσφατον λειμώνιον καλῆς ποιότητος, κόψον εἰς μικρὰ τεμάχια ὅπως ἔχει· θέσον ἐντὸς τριῶν καθῶν (κουπακίων) ὕδατος, καὶ βράσον ἐν πλησίῳ ἀγγεῖῳ ἕως οὐ μείνωσι τὰ δύο· ἐκβάλῃν ἐκ τοῦ πυρός, ἄφες νὰ κρυώσῃ, στραγγιστον καλῶς διὰ λεπτοτάτου πανίου, καὶ πῖε τὸ ἥμισυ πρὸ τεσσάρων ὥρων πρὶν ἔλθῃ τὸ βῆχος, καὶ τὸ ἄλλο μετὰ μίαν ὥραν.

Ὁ ὄπός τοῦ λειμονίου θεραπεύει καὶ τοὺς μικροὺς ἐρεθισμοὺς τῶν ὀφθαλμῶν· ἐμβρέξον τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου ἐν τῷ ὄπῳ τοῦ λειμονίου καὶ θέσον ἐπὶ τοῦ κανθοῦ (βρύπτης) τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅπως ἐμβραχῇ τὸ μέρος τοῦτο· ἀμέσως παράγεται δαγμός (τσούξιμον), ὅστις διαρκεῖ ὀλίγον, ἀλλὰ κατόπιν θεραπεύει τὸν ἐρεθισμόν.

Φέτα λειμονίου πλατεῖα, πεπαλισμένη μετὰ κύνας καφέ, ἐπιτιθεμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν μηνίγγων, διακλύει τὴν κερφοβαρεῖαν καὶ τὸν πονοκέφαλον.

Τὰ λειμόνια ἦσαν γνωστὰ τὸ πάλαι καὶ ἐκαλοῦντο μαθητικά μαῖλλα, ῥωμαϊστὶ κίττρια. Ἡ λέξις λειμώνιον εἶνε μεταγενεστέρη. Οἱ ἄρχαιοι ὠνόμαζον λειμώνιον μικρὸν τι φυτὸν.

Ἐκ τῶν φλοιῶν τῶν λεμονίων ἐξάγεται τὸ λειμονέλαιον ἢ κιτρέλαιον, τὸ ὅποιον εἶνε διενεργητικὸν τοῦ στομάχου καὶ τῶν νεύρων, ἐξάγεται κατὰ δύο τρόπους.

Α'. Δι' ἀποσταλάξεως. Κόπτουσι πολλὰ λειμονία εἰς τεμάχια μετὰ τοῦ ζωμοῦ, θέτουσι ταῦτα μετὰ ὕδατος ἐντὸς λαμπικῆς καὶ ἀποσταλάζουσι τοῦτο. Ἐπὶ τοῦ ἐξαγομένου ὕδατος ἐπιπολάζει τὸ ἐλαιὸν, ὅπερ ἔχει χρῶμα λευκὸν εὐώδες.

Β'. Δι' ἐπιέσεως. Λαμβάνουσι πρόσφατους φλοιούς λειμονίων, ξύουσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν, διασχίζοντες τ' ἀκίδια, τὰ ὅποια ἐμπεριέχουσι τὸ ἐλαιὸν, συλλέγουσι τὴν ὕλην τῶν ξυσμάτων, ἐκθλίβουσι ταύτην, καὶ ἐξάγουσι τὸ ἐλαιὸν, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς εἶνε κίτρινον, ἀλλὰ κατόπιν γίνεται λευκόν, ἀποχωριζομένων εἰς τὸν βυθὸν τῶν ἀκαθάρτων ὑλῶν.

ΣΤ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ἰατρός βλέπει τὰ δεινὰ τοῦ νοσοδόντος, ἐγγίζει καὶ πᾶνει ἀηθῆς, καὶ ἀπολαμβάνει λύπης ἰδέας διὰ ξένας συμφορὰς», λέγει ὁ θεὸς Ἰπποκράτης (π. φυσ.)

Ὁ ἀσθενὴς ἀπαιτεῖ ἐν πρώτοις παρὰ τοῦ ἰατροῦ θεραπείαν τῶν δεινῶν του, καὶ κατόπιν ποθεῖ νὰ μᾶθῃ ἐκ τίνος πάθους πάσχει, πῶς ὀνομάζεται τὸ πάθος, καὶ ἂν θὰ θεραπευθῇ ταχέως· διότι φύσει ὁ ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὸ δυσάρεστον καὶ ἐπιζητεῖ τὸ τερπνόν.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τούτων, ὁ ἰατρός πρέπει νὰ ἦγε ἐπιστήμιον πολυμαθὴς καὶ πεπειραμένος· διότι ἐκ τῶν πάντων ἀποτελεῖται ἡ ἰατρικὴ,

Πρὸς ἐπιτυχὴν θεραπείαν, δὲν ἀρκεῖ μόνον ὁ ἰατρός νὰ ποιῆσῃ καλὴν διάγνωσιν τῆς νόσου καὶ νὰ γνωρίζῃ καλῶς καὶ τὰς θεραπευτικὰς καὶ καταλλήλους μεθόδους πρὸς τὸ κλίμα· ἀλλὰ νὰ γνωρίζῃ καλῶς καὶ τὴν δυνάμιν καὶ τὰς ιδιότητας τῶν διαφόρων φαρμάκων, τὰς δόσεις καὶ τὸν κατάλληλον τρόπον τῆς κατασκευῆς τοῦ ἰατρικοῦ. Ταῦτά εἰσι τόσον σπουδαία, ὅσον σπουδαία εἶναι καὶ ἡ διάγνωσις. Ἄνευ ἐκλογῆς καταλλήλου ἰατρικοῦ, προσδιοριζομένου κατὰ τὸ κλίμα τοῦ τόπου, τὴν ἡλικίαν τοῦ πάσχοντος, τὸ γένος, τὴν κρείσιν, τὴν ἰδίουσυγκρασίαν, τὴν ἐπαχῆν, κλπ., ἡ θεραπεία εἶνε δυσχερὴς καὶ μᾶλλον ἐπισηφαλῆς.

Ἡ ἐκλογὴ ἱατρικοῦ, καὶ τρόπου χρήσεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀσθενοῦ ἀπαιτεῖ ἐπιστήμην καλὴν, μελέτην, γνώσεις εὐκρινεῖς φαρμακολογίας, χυμείας κλπ. Πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ ἱατρός τὰ χυμικὰ συστατικά τοῦ φαρμάκου, ὅπερ διορίζει· ποῖα τούτων διαλύεται ἐν τῷ ὕδατι, ἐν τῷ οἰνοπνεύματι, κλπ., πῶς ἕκαστον ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ διοργανισμοῦ, πῶς δύναται ν' αὐξηθῇ ἢ νὰ μικρυνθῇ ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ κλπ.

Ἄλλὰ οὐτὸ αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ πρὸς τὴν ἐπιτυχῆ ἰατρικὴν ἀπαιτεῖται ἡ γνώσις τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως τοῦ ἱατρικοῦ, ὑπὸ ποῖον δόσιν, ὑπὸ τίνα κατάστασιν, βρασμένον, τετριμμένον εἰς κόκκιν, πεποιημένον εἰς καταπότια, εἰς γαλάκτωμα, εἰς πόσιν, εἰς ἀλοιφήν, εἰς ἐντριβὰς κλπ. Καὶ ἂν ἡ ἀνάγκη ἀπαιτῇ γὰρ συντάξῃ δύο, τρία ἢ πλείονα ἱατρικὰ ἔμοῦ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ἱατροῦ, πῶς πρέπει νὰ ἐνωθῶσιν, ἂν ἐνῶνται ἢ ὄχι κλπ. Διότι ἂν ὑπάρχῃ δυσαναλογία τῆς ποσότητος, δυσχέρεια τῆς ἐνώσεως, καὶ κακὴ ἐργασία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἱατρικοῦ, τ' ἀποτέλεσμα τῆς ἰατρικῆς δὲν γίνεται, καὶ ὁ ἀρρωστος δεινὰ ἐνδέχεται νὰ πάθῃ.

Σημαντικὴν λοιπὸν θέσιν ἔχει εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἰατρικὴν ἡ ἐπιτυχὴ ἐνώσις τῶν ἱατρικῶν, ἡ καλὴ κατασκευὴ αὐτῶν, καὶ ἡ δόσις καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως. Τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἰατρικῆς διαλαμβάνει ἡ συνταγολογία.

Ἡ συντάξις συνταγῆς ἔχει τάξιν καὶ κανόνας πρὸς τὸν καλὸν καὶ μεθοδικὸν προσδιορισμὸν τῆς δόσεως τῶν ἐν αὐτῇ ἱατρικῶν, πρὸς τὴν ἐνώσιν καὶ κατασκευὴν τοῦ ἱατρικοῦ, κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν προαίρεσιν τοῦ ἱατροῦ. Ἀπαιτεῖται ὑπολογισμὸς τῶν ποσοτήτων, κατὰ τὴν φυσιολογικὴν δύναμιν ἕκαστου ἱατρικοῦ, καὶ τὸ πρὸς ἰατρικὴν ἀποτέλεσμα. Διὰ τοῦτο εἰς προγενέστερα βιβλίο ἡ συνταγογραφία ἐγένετο ὑπὸ μαθηματικούς ὑπολογισμούς, οὕτως ἔπραττον οἱ ἄρχαι ἐπὶ τῆς ἐπαχῆς τῆς παιδείας αὐτῶν.

Εἰς πᾶσαν συντάξιν ὑπάρχει τὸ κυριώτερον φάρμακον, ὅπερ κλητέον οὐσιώδες, τοῦτο δύναται νὰ δοθῇ ἀπλοῦς, ἢ σύνθετον μετ' ἄλλων συντελούντων πρὸς αὐξήσιν ἢ τροποποίησιν τῆς δυνάμεως, τῆς γένεως, τῆς ὁσμῆς, πρὸς ἐνώσιν τῶν διεστώτων μερῶν, πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ ἱατρικοῦ εἰς ὑγρὰν, στερεὰν κλπ.

Ὅταν ἡ συντάξις ἐμπεριέχῃ πολλὰ φάρμακα, δηλαδή τὸ οὐσιώδες καὶ τ' ἄλλα ἐπιβοηθητικὰ ἢ τροποποιούντα, τότε δὲν ἀρκεῖ μόνον ὁ προσδιορισμὸς κατ' ὑπολογισμὸν τῆς δόσεως ἕκαστου καὶ χρήσεως, ἀλλὰ καὶ χυμικὴ γνώσις μήπως ταῦτα ἐνεργῶσι πρὸς ἀλληλα χυμικῶς καὶ ἢ οὐδετεροῦνται ἢ

φυσιολογικὴ ἐνέργειά των, ἢ καθίστανται δηλητηριώδη. Ἡ μάθησις τούτων εἶνε σπουδαία, καὶ διὰ τοῦτο ἐν συνταγολογίᾳ ἐκτίθεται πίναξ τῶν ἀντιμεθεωρητῶν φαρμάκων πρὸς συντάξις, περὶ ὧν ἴδὲ ἐν τῷ «Φοῖβω» ἔτους Δ' σελ. 93.

Διὰ τῆς συνταγῆς ἐνώσεις διαφόρων φαρμάκων ἀποβλέπουν εἰς πέντε σκοπούς:

Α'. Ἐπαυξῆσαι τὴν δύναμιν τοῦ οὐσιώδους ἱατρικοῦ διὰ τῆς ἐνώσεως ἄλλων σκευασίων τοῦ ἰδίου φαρμάκου· διότι τ' αὐτὸ φάρμακον, ὑπὸ διαφόρου σκευασίας, ὁμοῦ διδόμενον, ἀσφαλέστερον ἐνεργεῖ ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως ἄλλου ἱατρικοῦ συμβοηθῶντος πρὸς ἄλλα συμπτώματα.

Β'. Προφυλάξαι ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ ἐν τῇ γαστροεντερικῇ σωλῆνι, ἢ ἐν τοῖς νεύροις τὴν ἐνέργειαν τοῦ οὐσιώδους φαρμάκου, ἀναμιγνυσμένου ἄλλου ἱατρικοῦ προφυλακτικοῦ.

Γ'. Ἀποκτήσαι διὰ μιᾶς τ' ἀποτέλεσμα διαφόρων φαρμάκων πρὸς διάφορα συμπτώματα.

Δ'. Ἀποτέλεσμα ἰδίου ἀποτέλεσμα διὰ τῆς ἐνώσεως πολλῶν φαρμάκων διαφόρου ἐνεργείας.

Ε'. Ἀποκαταστήσαι τὴν σκευασίαν κατάλληλον πρὸς εὐκάλον χρῆσιν, καὶ εὐκόλον ἐνέργειαν κλπ. (Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΕΡΟΣΤΑΤΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΒΑΙΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Ἀφ' ἧς ἐπενοήθη τὸ ἀερόστατον, ἐπεζητήθη καὶ ἡ εὐρεσις τρόπου τῆς προαιρετικῆς διευθύνσεως αὐτοῦ. Ἐκτοτε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐγέναντο πλεῖστα ἐπίνοιαι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· ἐφημερόθησαν διάφορα μηχανήματα, κῆποι, πτερὰ, τροχοί, κινούμενα ἢ δι' ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσμοῦ, ἀλλὰ πάντα ἀπέτυχον μετὰ πολλῶν θυμάτων ἀεροπτόρων.

Καθὼς ἐνομούμεθα, τὸ 1814 διὰ τῶν ὑπομνημάτων τῆς 18]β' Ἀπριλίου καὶ τῆς 1 Σεπτεμβρίου [20 Ἀυγούστου, ὁ τότε μέγας ὢν τῆς Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοσυμβουλίας κ. Γ. Πύργας, ἐπέβαλεν ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας νέαν μέθodon τῆς προαιρετικῆς διευθύνσεως τῶν ἀερόστατων.

Κατὰ τὴν ὑπόμνημα τοῦτο, ἀφαιρεῖται ἡ κύμβα ἐκ τοῦ ἀερόστατου. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶνε φασειδῆς πολὺ κυρτόν. Διαιρεῖται εἰς δύο θαλάμους ἄνω καὶ κάτω. Ὁ ἄνω πληροῦται ὕδρο-

γόνου πρὸς ἀνύψωσιν. Ἐν τῷ κάτω μένουσιν οἱ ἀεροναῦται καὶ αἱ μηχαναὶ, ἐξω τοῦ ἀεροστάτου, παρὰ τὴν κάτω ὄχθην αὐτοῦ, ὀριζοντίως κεῖται ἕλιξ, κινούμενος ταχέως διὰ μηχανῆς, κεντρικῆς ἐντὸς τοῦ κάτω θαλάμου, ἐνθα μένουσιν οἱ ἀεροναῦται, καὶ κινουμένης ἢ διὰ τῆς δυνάμεως ἐνὸς ἢ δύο ἀνθρώπων, ἢ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Ὅπισθεν κεῖται πτέρυξ ἐν εἴδει οὐραεῖς ἰχθύος, κεντρικῶς αἰμαίνουσα ὡς πηδάλιον διευθυνόμενον παρ' ἀεροναύτου.

Τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην ὑπεστήριξεν ἐπιστημονικῶς ὁ ὑποβιβίων διὰ δύο ὑπομνημάτων. Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Φλουράνης ἐπιδοκιμάσας ταῦτα ὑπέβαλε πρὸς συζήτησιν ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας, ἣτις παραδεχθεῖσα, διώρισεν ἐπιτροπὴν, συνισταμένην παρὰ τῶν σοφῶν Πιοδέρτου, Μορίνου καὶ Σεγουιέρου, ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς ἐξετάσεως καὶ ὑποβιβίωσι τῆς Ἀκαδημίας τ' ἀποτελέσματα.

Τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὑπομνημάτων καὶ τὸν διορισμὸν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτροπῆς εἰδοποίησεν ὁ πρόεδρος Φλουράνης πρὸς τὸν κ. Πύρλαν διὰ τριῶν ἀλληπαλλήλων ἐγγράφων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Ἀπριλίου, 5 Σεπτεμβρίου καὶ 10 Ὀκτωβρίου 1864, ὅπως παρασταθῇ οὗτος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐφευρέσεώς του ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἦσθα τότε ὁ κ. Πύρλας νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους, φέρον μισθὸν αὐτοῦ καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. δραχ. πρὸς διαπάνους τῶν προπαρασκευαστικῶν πειραμάτων. Μὴ ἔχων τὸ ποσὸν τοῦτο πρόχειρον, ἀπῆρτησε παρὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως τὴν προκαταβολὴν αὐτοῦ διότι ἡ τιμὴ τῆς ἐφευρέσεως ἦτον ἐθνικὴ, ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο. Ἡ δὲ ἐπιτροπὴ, μὴ παρουσιασθέντος τοῦ προσώπου, οὐδὲν ἐπραξέ, καὶ τὰ ὑπομνήματα ἔμεινον ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀκαδημίας νεκρά.

Παρήλθον ἕκτοτε 19 ἔτη καὶ παρίσταται ἤδη ἡ αὐτὴ ἰδέα τῆς τοιαύτης προαιρετικῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων ὑπὸ Γάλλου ὑποστηρίζοντος ὡς ἰδίαν ἐπίνοιαν τὴν διευθύνσιν ἀεροστάτου δι' ἕλικος καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, καὶ μεγάλη ἤδη πιθανότης ὑπάρχει ὅτι ἡ ἐπιτυχία εἶνε ἀναμφίβολος.

Ἰσχυρίζεται ἤδη νὰ γνωσθῇ ἡ προτεραιότης τῆς ἐφευρέσεως, περὶ ἧς οὐδεὶς γίνεται λόγος.

Ὅπως δὲ ποτε ὅμως ἐκ τῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐγγράφων δὲν δύναται νὰ διαφιλονεικηθῇ ὅτι ἡ προτεραιότης τῆς ἐφευρέσεως ἀνήκει εἰς Ἕλληνα πρὸ εἰκοσαετίας, ὑποστηρίζοντα δι' ὑπομνήματος τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην.

(Ἐκ τῆς ἡμερίδος «Παλιγγενεσία» 5 Νοεμβρίου 1883.)